

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ІСПИТУ (замість ЄФВВ)
З ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

РІВНЕ - 2026

ПРОГРАМА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

Розділ 1. Історія політичних вчень

№	Тема та її зміст
1	Політичні вчення за доби Давнього Світу
1.1	Політичні вчення в період Стародавнього Сходу
1.1.1	Політичні вчення в Давньому Китаї (Лао-цзи, Конфуцій, Шан Ян, Мо-цзи)
1.1.2	Політичні вчення в Давній Індії («Закони Ману», «Артхашастра»)
1.2	Політичні вчення в добу Античності
1.2.1	Політичні вчення в Давній Греції (Платон, Аристотель)
1.2.2	Політичні вчення в Давньому Римі (Цицерон, Марк Аврелій)
2	Політична думка за доби Відродження та Нового часу
2.1	<i>Політичні вчення в період європейського Ренесансу</i> (Т. Мор, Т. Кампанелла, Н. Макіавеллі, Ж. Боден)
2.2	<i>Політичні вчення в Англії XVII–XIX століття</i> (Т. Гоббс, Дж. Локк, І. Бентам)
2.3	<i>Політичні вчення у Франції XVIII – XIX століття</i> (Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, А. де Токвіль)
2.4	<i>Політичні вчення в Німеччині XVIII–XIX століття</i> (І. Кант, Г. Гегель)
3	Політична думка в Україні
3.1	<i>Політична думка за доби Київської Русі</i> («Руська правда» Ярослава Мудрого, політичний зміст «Повчання» Володимира Мономаха)
3.2	<i>Політична думка України в литовсько-польську та польсько-козацьку добу</i> (С. Оріховський-Роксолан, І. Вишенський, «Конституція» П. Орлика)
3.3	<i>Політична думка України в XIX та першій половині XX століття</i>
3.3.1	Політична думка діячів Кирило-Мефодіївського товариства (М. Костомаров, Т. Шевченко)
3.3.2	Політичні ідеї І. Франка
3.3.3	Політичні ідеї М. Драгоманова
3.3.4	Політичні ідеї М. Грушевського
3.3.5	Політичні ідеї В. Винниченка

Розділ 2. Загальна теорія політики

№	Тема та її зміст
1	Поняття, види та функції політики
1.1	Поняття політики
1.1.1	Теоретичні витoki поняття «політика» (Платон, Аристотель, М. Вебер)
1.1.2	Політика як policy, politics та polity
1.2	Види політики, суб'єкти та функції політики
1.2.1	Директивне, функціональне, комунікативне розуміння видів політики

1.2.2	Соціальні, інституціональні та функціональні суб'єкти політики
1.2.3	Функції політики: управління, інтеграції, визначення цілей, соціалізації
2	Політична влада як суспільне явище
2.1	Поняття, види і концепції політичної влади
2.1.1	Поняття і види влади
2.1.2.	Концепції політичної влади (реляціоністська, телеологічна, системна, біхевіоралістська)
2.1.3	Підходи до пояснення природи влади (біологічний, антропологічний, політологічний)
2.2	Ознаки політичної влади (нормативність, публічність, моноцентризм, засоби стримування та противаг, легальність, легітимність (<i>традиційна; раціонально-легальна, харизматична</i>))
2.3	Функції політичної влади (інтегративна, регулятивна, мотиваційна, консолідуюча, стабілізаційна)
2.4	Ресурси політичної влади
2.4.1	Поняття ресурсів політичної влади (утилітарні, примусові, нормативні)
2.4.2	Механізми реалізації політичної влади (панування, керівництво, управління, контроль)
3	Політична система суспільства
3.1	Поняття політичної системи
3.2	Структура політичної системи (інституціональна, нормативна (регулятивна), функціональна, комунікаційна, духовно-ідеологічна підсистеми)
3.3	Функції політичної системи (політичного цілепокладання, владно-політичної інтеграції суспільства, регулятивна)
3.4	Концепції політичної системи (Д. Істон, Г. Алмонд)
3.5	Типології політичних систем Г. Алмонда (англо-американська політична система, континентально-європейська політична система)
3.6	Політична система сучасної України
4	Політичні ідеології
4.1	Політична ідеологія лібералізму
4.1.1	Класичний лібералізм (Дж. Локк, Б. Констан, Дж. С. Мілль)
4.1.2	Неолібералізм (Ф. А. фон Гайєк, Л. фон Мізес)
4.2	Політична ідеологія консерватизму
4.2.1	Класичний політичний консерватизм (Ж. де Местр, Е. Берк)
4.2.2	Український політичний консерватизм В. Липинського
4.2.3	Неоконсерватизм (Д. Белл, І. Крістолл)
4.3	Політична ідеологія комунізму (К. Маркс, Ф. Енгельс, В. Ленін)
4.4	Політична ідеологія соціал-демократії (К. Каутський, Е. Бернштейн)
4.5	Політична ідеологія націоналізму
4.5.1	Теоретичні засади націоналізму (Е. Геллнер, Е. Сміт)

4.5.2	Український націоналізм М. Міхновського
4.5.3	Інтегральний український націоналізм Д. Донцова
5	Політичні еліти та політичне лідерство
5.1	Політичні еліти
5.1.1	Поняття та функції політичних еліт
5.1.2	Концепції та типології політичних еліт (В. Парето, Г. Моска, Р. Міхельс)
5.2	Політичне лідерство
5.2.1	Поняття політичного лідерства
5.2.2	Концепції політичного лідерства (ситуативна, конституентів (послідовників), психологічна)
5.2.3	Функції політичного лідерства (інтегративна, комунікативна, програмна, управлінська, мобілізаційна, легітимації)
5.2.4	Типологія політичних лідерів М. Германн (лідер-прапорносець, лідер-служитель, лідер-торгівець, лідер-пожежник)

Розділ 3. Політичні інститути та процеси

№	Тема та її зміст
1	Держава як політичний інститут
1.1	Держава: поняття та ознаки
1.1.1	Поняття держави
1.1.2	Основні концепції походження держави (патріархальна, договірна, насильницька, психологічна)
1.1.3	Ознаки держави (суверенітет, територія, населення, публічна влада, легальний примус)
1.2	Державний устрій
1.2.1	Поняття державного устрою та його форми (унітарна, федеративна, конфедеративна)
1.2.2	Форма державного устрою сучасної України
1.3	Форми державного правління
1.3.1	Поняття форми державного правління
1.3.2	Монархія як форма державного правління (абсолютна монархія, конституційна (парламентська) монархія)
1.3.3	Республіка як форма державного правління. Типи республік (президентська, парламентська, змішана (парламентсько-президентська, президентсько-парламентська республіки).
1.3.4	Форма державного правління в сучасній Україні
2	Політичні режими та їх типи
2.1	Поняття політичного режиму
2.2	Демократичний політичний режим
2.2.1	Поняття та ознаки демократії як політичного режиму (пріоритетність політичних прав і свобод людини, поділ державної влади, виборність влади, політичний плюралізм)
2.2.2	Форми демократії (представницька, пряма, демократія участі)
2.2.3	Формування демократичного політичного режиму в сучасній Україні
2.3	Авторитарний політичний режим (поняття, ознаки)

2.4	<i>Тоталітарний політичний режим</i>
2.4.1	Поняття та ознаки тоталітарного політичного режиму (культ особи тоталітарного лідера, монопольна ідеологія, контроль за всіма сферами суспільного життя, диктатура однієї партії)
2.4.2	Класичні форми тоталітарних політичних режимів (фашистський, комуністичний, нацистський)
3	<i>Політичні партії та партійні системи</i>
3.1	<i>Поняття, функції й типології політичних партій</i>
3.1.1	Поняття політичних партій (організаційна структура, програма діяльності, правовий режим функціонування, членство в партії)
3.1.2	Функції політичних партій (ідеологічна, пропагандистська, функція політичного представництва соціальних інтересів, функція досягнення та здійснення влади, функція розробки політичного курсу влади, функція політичного рекрутування)
3.1.3	Типології політичних партій (ліві – центристські – праві політичні партії; типологія за М. Дюверже (кадрові та масові політичні партії); правлячі та опозиційні політичні партії)
3.2	<i>Партійні системи</i>
3.2.1	Поняття партійних систем
3.2.2	Типи партійних систем (однопартійна, двопартійна, багатопартійна)
3.2.3	Типологія партійних систем за Дж. Сарторі
3.2.4	Типологія партійних систем за М. Дюверже
3.2.5	Партійна система сучасної України
4	<i>Вибори та виборчі системи</i>
4.1	<i>Поняття виборів</i>
4.2	<i>Демократичні принципи виборів</i> (вільне волевиявлення, загальність, рівність, таємне голосування)
4.3	<i>Поняття та різновиди виборчих систем</i> (мажоритарна, пропорційна, змішана)
4.4	<i>Виборча система сучасної України</i>
4.4.1	Вибори Президента України
4.4.2	Вибори до Верховної Ради України
4.4.3	Суб'єкти виборчого процесу в Україні
5	<i>Громадянське суспільство</i>
5.1	<i>Поняття та принципи функціонування громадянського суспільства</i> (самоорганізація як базова ознака громадянського суспільства; Помаранчева революція та Революція Гідності як прояви зрілості громадянського суспільства в Україні)
5.2	<i>Громадські організації і рухи в структурі громадянського суспільства</i> (поняття громадських організацій і рухів; громадські організації і рухи в сучасній Україні)
5.3	<i>Волонтерський рух в Україні</i>

Розділ 4. Теорія міжнародних відносин

№	Тема та її зміст
1	Теоретичні основи міжнародних відносин
1.1	Об'єкт, предмет, функції теорії міжнародних відносин
1.1.1	Основні підходи до визначення поняття «теорії міжнародних відносин»
1.1.2	Об'єкт і предмет теорії міжнародних відносин
1.1.3	Структура та функції теорії міжнародних відносин
1.1.4	Співвідношення понять «міжнародні відносини», «міжнародна політика», «світова політика»
1.1.5	Ознаки та принципи міжнародних відносин
1.1.6	Типи та рівні міжнародних відносин
1.2	Суб'єкти міжнародних відносин
1.2.1	Основні підходи до поняття та типології суб'єктів міжнародних відносин
1.2.2	Держава як суб'єкт міжнародних відносин
1.2.3	Міжнародні урядові організації як суб'єкт міжнародних відносин
1.2.4	Міжнародні неурядові організації як суб'єкт міжнародних відносин
1.2.5	Транснаціональні корпорації як суб'єкт міжнародних відносин
1.2.6	Індивіди як суб'єкт міжнародних відносин
2	Системи міжнародних відносин
2.1	Поняття, ознаки, структура міжнародної системи
2.2	Основні підходи до типології міжнародних систем
2.2.1	Типи міжнародних систем за М.Капланом, Е.Луардом, Е.Чемпелем
2.2.2	Мультиполярні, біполярні, уніполярні міжнародні системи
2.3	Історичні типи міжнародних систем
2.3.1	Вестфальська система
2.3.2	Віденська система
2.3.3	Версальсько-Вашингтонська система
2.3.4	Ялтинсько-Потсдамська система
3	Основні теорії міжнародних відносин
3.1	Політичний ідеалізм у теорії міжнародних відносин
3.1.1	Політичний ідеалізм В.Вільсона
3.1.2	Політичний ідеалізм У.Ліппмана
3.2	Політичний реалізм
3.2.1	Поміркований напрям (Г.Моргентау, Дж.Кеннан)
3.2.2	Центристський напрям (У.Ростоу)
3.2.3	Ультраконсервативний напрям (Р.Страус-Хюпе)
3.3	Лібералізм в теорії міжнародних відносин
3.3.1	Лібералізм Дж. Ная - молодшого
3.3.2	Лібералізм Р. Кохейна
3.4	Модернізм в теорії міжнародних відносин
3.4.1	Теорії міжнародних систем
3.4.2	Теорії конфлікту
3.4.3	Теорії міжнародної інтеграції
3.4.4	Теорії прийняття рішень (Л.Річардсон)
3.4.5	Критика модернізму в теорії міжнародних відносин (Х.Булл)
3.5	Неокласичні теорії міжнародних відносин
3.5.1	Неореалізм (К.Уолтц)
3.5.3	Неомарксизм (І.Валлерстайн)

Розділ 5. Зовнішня політика України

№	Тема та її зміст
1	Зовнішня політика держави
1.1	Поняття «зовнішня політика держави»
1.1.1	Основні принципи зовнішньої політики держави
1.1.2	Суб'єкти зовнішньої політики
1.1.3	Цілі зовнішньої політики держави
1.2	Основні складові зовнішньої політики держави
1.2.1	Функції зовнішньої політики держави
1.2.2	Чинники, які визначають стан держави на світовій арені
1.2.3	Інструменти зовнішньої політики держави
1.2.4	Основні підходи до типології зовнішньої політики держави
1.2.5	Сутність, функції та форми дипломатії
1.3	Національні інтереси держави на міжнародній арені
1.3.1	Зміст поняття «національний інтерес»
1.3.2	Структура національного інтересу держави
1.3.3	Види національного інтересу держави
1.4	«Сила» у міжнародних відносинах
1.4.1	Поняття «сили» у міжнародних відносинах
1.4.2	Фактори «сили» держави на міжнародній арені
1.4.3	«Баланс сил» та його роль у міжнародних відносинах
1.4.4	«Жорстка сила», «м'яка сила» та «розумна сила»
1.5	Міжнародні конфлікти
1.5.1	Поняття та ознаки міжнародних конфліктів
1.5.2	Типи міжнародних конфліктів
1.5.3	Причини виникнення міжнародних конфліктів
1.5.4	Функції міжнародних конфліктів
1.5.5	Етапи розвитку міжнародних конфліктів
1.5.6	Механізми врегулювання міжнародних конфліктів
1.5.7	Поняття та ознаки гібридної війни
2	Україна в системі міжнародних відносин
2.1	Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин
2.1.1	Основні етапи становлення та розвитку зовнішньої політики України
2.1.2	Правові підстави міжнародної правосуб'єктності України після проголошення державної незалежності в 1991 році
2.1.3	Міжнародне визнання України
2.2	Національні інтереси України та їх реалізації через зовнішню політику
2.2.1	Поняття та особливості національних інтересів України
2.2.2	Цілі та принципи зовнішньої політики України
2.2.3	Зовнішньополітичний потенціал України (фактори сили)
2.3	Інституційно-нормативні засади зовнішньої політики України
2.3.1	Нормативно-правове регулювання зовнішньої політики України
2.3.2	Центральні органи зовнішніх відносин України
2.3.3	Закордонні органи зовнішніх відносин України
2.4	Участь України в міжнародних організаціях
2.4.1	Україна в Організації Об'єднаних Націй
2.4.2	Україна в спеціалізованих міжнародних організаціях (СОТ, МВФ, ЮНЕСКО)

2.4.3	Україна в регіональних міжнародних організаціях (ОБСЄ, ГУАМ, ОЧЕС, Рада Європи)
3	Європейський та євроатлантичний вектори зовнішньої політики України
3.1	<i>Співпраця України та ЄС</i>
3.1.1	Етапи становлення ЄС
3.1.2	Нормативно-правові засади ЄС
3.1.3	Інститути Європейського Союзу
3.1.4	Основні етапи відносин Україна - ЄС
3.1.5	Нормативно-правові засади співробітництва між Україною та ЄС (УПС, Угода про асоціацію)
3.1.6	Ініціатива ЄС «Східне партнерство» та участь у ній України
3.2	<i>Співпраця України з НАТО</i>
3.2.1	НАТО як організація з колективної безпеки держав Заходу
3.2.2	Нормативно-правові засади співпраці України та НАТО
3.2.3	Основні форми співпраці України та НАТО
3.2.4	Основні сфери співпраці України та НАТО
4	Двосторонні відносини України з моменту відновлення державної незалежності (1991 р.)
4.1	<i>Сучасний стан українсько-американських відносин</i>
4.1.1	Нормативно-правове регулювання відносин України зі США
4.1.2	Пріоритетні напрями співпраці між Україною та США
4.1.3	Особливості співпраці України та США в умовах російсько-української війни
4.2	<i>Двосторонні відносини України з державами-сусідами</i>
4.2.1	Відносини України та Польщі
4.2.2	Відносини України та Угорщини
4.2.3	Відносини України та Словаччини
4.2.4	Відносини України та Румунії
4.2.5	Відносини України та Молдови
4.2.6	Відносини України та Білорусі
4.3	<i>Сучасний стан українсько-російських відносин</i>
4.3.1	Основна договірна база українсько-російських відносин
4.3.2	Окупація Криму та агресія РФ проти України

Розділ 6. Світовий порядок та геополітика

№	Тема та її зміст
1	Геополітика та геостратегія
1.1	<i>Теоретичні основи геополітики</i>
1.1.1	Основні поняття та підходи до визначення понять «географічний чинник» та «геополітика»
1.1.2	Структура, функції та особливості геополітики
1.1.3	Геостратегічні та геополітичні регіони, геополітичні вісі, геополітичні поля та опорні точки
1.1.4	Основні закони геополітики
1.2	<i>Парадигми геополітики</i>
1.2.1	Дуалістична парадигма геополітики
1.2.2	Геоетнономічна парадигма геополітики
1.2.3	Цивілізаційна парадигма геополітики

1.2.4	Циклічна парадигма геополітики
1.3	<i>Теоретичні школи геополітики</i>
1.3.1	Німецька школа геополітики (Ф.Ратцель, Р.Челлен, К.Хаусхофер, К.Шмітт)
1.3.2	Англо-американська школа геополітики (Г.Маккіндер, А.Мехен, Н.Спайкмен, З.Бжезинський, Ф.Фукуяма, С.Гантінгтон)
1.3.3	Українська школа геополітики (С.Рудницький, Ю.Липа)
1.4	<i>Геостратегія</i>
1.4.1	Поняття, типологія та ознаки геостратегії
1.4.2	Структурні елементи геостратегії держави
1.4.3	Геостратегічні цілі та пріоритети держави
2	<i>Міжнародний порядок</i>
2.1	<i>Поняття та основні категорії міжнародного порядку</i>
2.1.1	Міжнародний порядок
2.1.2	Світовий порядок
2.1.3	Глобальний порядок
2.2	<i>Моделі та типології міжнародного порядку</i>
2.2.1	Різновиди міжнародного порядку
2.2.2	Моделі світового порядку за С.Хоффманом та С.Гантінгтоном
2.3	<i>Забезпечення світового порядку</i>
2.3.1	Механізми забезпечення світового порядку
2.3.2	Основні риси нового світового порядку (А. Слотер, Г.Кіссінджер)
3	<i>Міжнародні інтеграційні процеси</i>
3.1	<i>Міжнародна інтеграція</i>
3.1.1	Поняття та види міжнародної співпраці
3.1.2	Поняття, передумови, ознаки, типи міжнародної інтеграції
3.1.3	Основні моделі інтеграційних об'єднань
3.2	<i>Глобалізація як фактор міжнародних відносин</i>
3.2.1	Поняття та типи глобалізації
3.2.2	Класифікація глобальних проблем
3.2.3	Антиглобалістський рух